

Abonnement pour un an
300 piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 1 Avril No 225

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
تورکیا ایچون ۲، خارج ایچون
۳، اعلا کاغذلیسی ه ایرادر.

اداره خانه سی :
جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تله فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکنجی سنه

نومرو ۲۲۵ - ۱ نیشان ۱۹۲۷

یوقدی ، دیوردی که : « دنیاده مایق اولمایان بکانه زمزه قادین زمره سی در . بزم دیمز شقتمز و ملتیمز آنه لکمز در . بز آنه لر حربلرده غیب ایتدی کمز سه وکیلی لک آجیسنی عینی طرزده حس ایدر وعینی هیجانله عینی چارینتی به طوتولورز . بشریتک اداره سنی قادینلر دخی آله آمادجه صالح و مسالمته امکان یوقدر . ارککلر صرف ایتدکلری وجودلرک هانکی قبلردن قوبارلدیغنی تقدید ایدمه یورلر . »

پک بویوک آلفیشلر ایچنده بیتن بواوزون و محتشم خطابه به همان تکمیل دیگر خطیلر دخی بشقه طرزلرده اشتراک ایتدیلر . هپسنک ایتدیکی الک بویوک حق ، یالکیز صلح ابدی بی تأمین ایچین واسطه اولمقدن عبارتدی . بو نقطه لرله جوشمش اولان (هاریو) اوزون برنطقله صلح عالمدن وقادینلرک بوخصوصده ایفایده چکی روللردن بحث ایتدی .

بونوع تظاهراتک درجه صمیمیتی نه اولورسه اولسون بالخاصه فرانسه ده نظر دقتی جلب ایدن شی فرانسه جمعیتنک آرتق حرب و ضربدن نفرت ایتدیکی قدرده قورقدینی در . بعضی مفرط فرانسز غزته لرینک لزوم حاصل اولدجه اطراف صا ووردینی تهدیدلرله رغماً فرانسز افکار عمومی سی دونکی حربدن ییلمش و مستقبل برحربک و همیله بوتون مساعیسنی صلح پرورلیکه حصر ایتش کی در . اولنلرده بو روحیتی احضار ایدن عامل . یالکیز پاشامانک قیمتی آکلماش ویریوزینه بوغوشمق ایچین دکل نعمت حیاتدن مستفید اولمق ایچین کلش اولدقلرینه اینانان بر سویره فکریه دن عبارت دکل در : آدمی باشنده راست کلینه ، دونکی ظفر یاب اولدقلری حربک صوک معلول یادکارلری و تکمیل سه و دکلری غیب ایتش اولان ماتمزه عائله لرک کثرتی ده بوخصوصه یاردیم ایتمکده در . فی الحقیقه پارس جاده لری همان صاعلام آدام قادارده آلسز ، قولسز ، کور ، طوپال بیکلرجه علیل انسانله طولور . آنوال طاق ظفری آلتنده یاپیلان عسکری وهلی مراسمده حاضر بولونان قافله لرک قسم کلیمسی ، اوتوماتیک عربله رینه بیندیرلش اولان معلول فازیلر آلائی تشکیل ایدر . خلاصه فرانسز افکار عمومی سی هر نه بهاسنه اولورسه اولسون ، حربه قارشى فضله ییلمش و حربدن نفرت ایتش برحاله در . الک مهم

بونو ایکنجی سنی تمی ایدهرم . بواعتبارله ابدی صلح مسئله سنه آنی ده کی نسللری احضار ایتک لازم در . (ژم . کویو) ، وراثت و تربیه عنوانی اثرنده : تربیه بیکی نسللری فرد ونوع ایچین الک آتشین واک مشمر حیات شرط لرینه توافق ایتدیرمک صنعق در » دیه تعریف ایدر .

(کویو) نک اصل روحنده کی بو آتشین و فیاض حیات .. منازعه و مجادله آتشیله طوتوشمش قاتل و سفیل برحیات دکلدر . تمی ایدلم که ، کندی سعادت لرینی انسانیتک سکون و سعادتنده بولان مشفق قلبلر ، انتقام و کین آتشیله طوتوشان زهرناک روحلره کندی رحم و ورقلرینی آشیلامق صورتیله مفکوره لرینی تحقق ایتدیره ییلسینلر .

عجیل سما

آفرده ته نیسون و شعرلری

اون دو قوزنجی عصرک یتشیدیردیکی کزیده آنکلین شاعرلرلرنددر . [۱۸۰۹ ده دوغمش ، ۱۸۹۲ ده وفات ایتشدر .] استعداد شاعرانه سی ، فطرتک یوکسک بر موهبه سی عد اولونا جق درجه ده ایدی . بویوک برعائله به منسوب ایدی . بو عائله نک اجدادی نورمان و ساقسون انسانله منتهی اولوردی . آفرده ته نیسون بو عائله نک اوچنجی اوغلی ایدی . تحصیل ابتدائی بی دوغمش اولدینی (سومه ولی) شهر ی مکتبنده آلمش و صوگرا قاهر بیجه تیرینیق مکتبنه کیتمشدی . متین بر تحصیل قابلیت طبعیه سنه قوت ویرمش ، فیض شاعرانه سنه قانات طاقشدر . دها کوچوک ایکن یازدینی شعرلر . نفوذ نظر صاحب لرینک نظر دقتلرینی جلب ایتش ، یرمی باشنده ایکن یازمش اولدینی (تیمبوکتو - Timbuctoo) سرلوحه لی بر شعرندن دولایی (چهنسه لور) مدالیه سنی قازانمشدی . قاهر بیچده

(Bellow) طرفندن يازلمش اولان (زاويه شعرا) ده
ته نيسون حقنده شو سطرلر واردر :
« ته نيسون حقنده براتقاد يانغه لزوم يوقدر
اونك انكليز شاعرلري آراسنده كي موقعي چوق زمان
اول تأسس ايتشدرد. سويله نيله جك برشي وارسه صاحب
اكيلل بر شاعر اولق موقعنده چوق سنه لر قالماسي و اوتوز
سنه ظرفنده يايتمش اولديني وجهله ده ائت شاعرانه سنك
متوالي محصوللريله وطنداش لرينه مسرت بخش ايله مهي
تمنيسيدر . »

Alfred Tennyson

بو حساس ، قدرتي و بختيار شاعر سكران اوچ سنه
ياشامشدر . برقاج پارچه شعري آشاغي به ترجمه ايدنيورم :

هيچ برشي اولميه جك

شو كورديكيم نهرلر نه زمان آققدن يورولاچق ؟
سماده روزكار نه زمان اُسَمَكْدن يورولاچق ؟ بولوطلر
نه زمان اوچقدن يورولاچق ؟ قلب نه زمان چارپمقدن
يورولاچق ؟ و طبيعت نه زمان اوله جك ؟ اوح ، اصلا !
اصلا ! هيچ برشي اولميه جك ؟ نهر آقار ، روزكار
اُسَر ، بولوطلر اوچار ، قلب چارپار ، هيچ برشي
اولميه جك . اوهت ، هيچ برشي اولميه جك ؟ بوتون
اشيا ، ابدت ايچنده دوجار انقلاب اولاجق ؟ شيمدي
جهانك قيشيدر ، صوك بهاري ويازي كچلي چوق زمان
اولدي . ارض اورتالرينه دوغرو قورومشدر ؛ فقط ايلك

ايكن چارلس ايله برلكده بر شعر مجموعه سي نشر ايتمش
و بونكله نظر دقي جلب ايله مشدي . داهار بردارالفنون
شاكردي بولونديني بر زمانده (۱۸۳۰ ده) تماميله ليريك
بر شعر كتابيله بوسبوتون ميدانه چيقيدي . مبدأ شهرتي
اولان ۱۸۳۳ سنه سنده انتشار ايدن ديكر بر اثرى ايله
موجب حيرت بر ترقي ، بر انكشاف كوستردى ،
۱۸۴۲ ده كوچوك تيسارولرني احتوا ايدن ايكي جلد
داهار نشر ايدرك انكليز شاعرلري آراسنده موقعي
تأسيسه موفق اولدى . او وقتدن اعتباراً شهرتي بويودى ،
ياييلدى ؛ ۱۸۴۷ ده (پرمنسلر) آريني نشر ايتدى .
آرتيق برى برندن نفيس اولان اثرلري وقت وقت نشر
ايدرك استقبالك . بويوك شاعري اولاجغى محيطه
اثرلريله تبشيره كچيكمه دي . فى الحقيقه انكلتره نك صاحب
اكيلل شاعري اولان « ووردس وورز » وفات ايدنيجه
بونك يوكسك مقام شاعريتي سنوي ۲۰۰ انكليز
ليراسي تخصيصاتله « آفرده ته نيسون » ه توجه ايدلمشدي .
بش سنه صوگرا (۱۸۵۵ ده) اوقسفورد دارالفنونى
صاحب اكيلل شاعرلك عنوانه D. G. L. درجه سنك
يعنى حقوق مدنيه دوقتورى عنوانك علاوه سنه قرار
ويرمشدر . قامبريچده كي تيرينتي مكتبي كتبخانه سنك
مدخلنده شاعرلك (وولتهر) طرفندن ياييلمش
هيكل قونولمشدر . « ته نيسون » ك شعرلرنده مستثنا بر
شكل و آهنگ كوزه لايكي و فكر درينلكي واردر ؛ بعضي
يرلرنده تضادلر كورونوركه بونلرك آلترنده بر عقيدة
علميه ، بر حقيقت فلسفيه صاقليدر . قوانين طبيعيه ده كي
قوت و عظمت ، مهابتلي انتظامي مطالعه ، اوني بر طاقم
معتقدات جاهلانه اصحابي خير بالاياچق تفكرلره سوق
ايتمش فقط زمانك ذهنتي اداره يده اونونديرمامش
اولديني حس اولونمقده در . انقلابات عالمي ، مناظر
جهاتي نفوذلي بر نظره كورمش ، حكمت تكويني يوكسك
برفكرله دوشونمش ، عجز بشري كوز ياشلريله اعتراف
ايتمشدر .

ته نيسون ، (وايت) آداسنده كوشه ازوايه چكيلهرك
عالمه سي آراسنده بر چوق سنه لر ياشامشدر . (بلوو -

اشیا دوغمشدی ، آرتیق عودت ایتمه یه جکسکز؛ چونکه هرشی محکوم زوالدر !

اورینا مقننه برهامور [۱]

اورینا ، یأس و الم قلبمی خراب ایتدی . بنم ایچین بوسفلی جهانده راحت قالمادی . أسمر رنکلی اورمانلر یول یول قار آلتنده قالدینی ، شمال اراضیسک شدتلی روزکارلری أسمکه باشلادینی زمان بن یالکز باشمه اوتنده بریده سرسریانه دولاشیرم .

ضیا قارا کلغک اوستنده بویومه دن اول ، کیجه یاریسی خروس اوتمکده ، روزکارلر أسمکده ، صولر آقوب کیتمکده ایکن آتلیک محاربه یه کیتدکرنی ، کیجه کبی قارا کلک پورصق اورمانلری ایچنده چالینان بورولری دویقد .

اورینا ! محاربه یه کیرمه دن اول ، مسعود کوزیاشلرم دائره روتیتی قاپارکن ییلدیزلرک و آیک ضیالری ایچنده سکا صداقت میثاق یاپدم .

اوشاتونک دیواری اوستنده دوریور ، هرکسک آراسنده بنم صورغوجه باقیوردی ؛ شاتو دیواریه بنم آرامده براوزون بویلی دشمن یورومکه باشلادینی زمان او ، بنم محاربه ایتدیکی کوریور ، باغیردیغمی آشید . ییوردی . شدید اوق ، خائن اوق استقامتی شاشیردی ، ملعون اوق یان طرفه صیچرادی ، وای بنم عشقم ، ای بنم نشانلم ، ای بنم اورینام ، سنک قلبکی پارچه لادی . اوح ، ایشته اووقت بنم ایچون وسعت دینیلنشی دارالدی ، اورینا !...

بورولر حیوان آکیرماسی کبی شدتلی ، شدتلی چالینیوردی . محاربه کندی ساحه سنده درینلشمشدی ، فقط بن یوزم یرده یاتیوردم . بنی بولوندیغم یرده یارالامش

[۱] اورینا ، « Amadis de Gaul » رومانسده وقعه قهرمانیدر . انکلتره نك خیالی قرالی (لیزوارت) ك کریه سیدر . « آمادی » نك معشوقه سیدی . دنیاده اك لطیف واك صادق برقادیندی . تبصص وریا کوسترمک ایچین قرالیچه الیزابته ده « اورینا » نامی ویرلشدر . برنجی جیمسك قرالیچه سی « آن » ده « بن جونسون » طرفندن بؤنامله توصیف ایدلشدر .

هار ، بر نوظهور ، برزنکین وتوحاف ایلک بهارینه مرطرفده ، هر یرده ، شوراده بوراده روزکارلر حصوله کتیره جک ؛ هوا وطویراق یکی بر حیاتله دولاجق ...

جهان خلق اولوتماشدی . او ده کپشه جک ، فقط طراوتی زائل اولمایاجق . روزکارلر غضب وشدتله آسین ؛ چونکه ابدیت ایچنده دائما صباح و آقشام اولاجق ؛ هیچ برشی دوغمامشدی ، هیچ برشی اولمیه جک ، بوتون اشیا تبدله اوغرایاجق ! ...

هرشی اوله جک

شو کوردیکم نهر ، صاف وراق آقارکن ترنم ایدیور ؛ سما ایچنده صیجاق و سربست جنوب روزکارلری أسمکده در ؛ بولوطلر ، یکدیگرینی تعقیباً اوچقده در ؛ بومسرتلی مایس صباحنده هر قلب شوق و مسرتله اورمقده در ؛ بونکله رابر بوتون اشیا اولمکه محکومدر . نهر ، جریانده خاتمه ویره جک ؛ چونکه هرشی اولمک مجبوریتنده در . اوت ، هرشی اوله جکدر . ایلک بهار آرتیق کله یه جک . اوح ، غرور ! اولوم ، قاپیده بکله یور . باق ! دوستلرمز هپ شرابی وجنبشی ترک ایدیورلر . زده جاغیریلدق ، کیتمه یه مجبورز . آشاغیده ، چوق آشاغیده ، قارا کلک ایچنده یاتماق اضطرارنده یز . شطارتلی اکلنجه لر سکون بولدی . آرتیق نه قوشک سسی ، نه ده تپده روزکارلر کورولتوسی آسیدیله جک . اوح ، سفالت ! ...

صوصکز ! بن سزه سوزسویلرکن اولوم نی جاغیریور . چکه کیکم دوشیور ، قیرمزی یاناقلرم صولیور ، قوتلی اعضای وجودم ضعف کسب ایدیوو ، صیجاق قائم بوزله قاریشیور ، کوز حدقه لرم بر مر کوزیت نایته آلیور . وفات جاگی دو قوز دفعه اوریور ؛ الوداع سزه ، ای شطارتلی روحلر ! اختیار ارض ، هرکسک بیلدیکی وجهله ، چوق زمان اول دوغمشدی ، شیمدی اولمکه مجبوردر . بونک ایچیندرکه صیجاق روزکارلر آسین و ماوی دالغله ساحلی دوکسین ؛ چونکه آرتیق ابدیت ایچنده آقشامی و صباحی هیچ کورمه یه جکسکز . بوتون

شهرده، بر بویوک و او زای شهرده تزویر و تعفندن مصون
براقامتگاه صاتون آلدیلر، بزمه برابر قالا بیلیر لمیدی..!

محمدر انیس

تورکلر و اسلام

محرری : Lèan Cahun

IV

VII نجی عصرک نهایتنده و VIII نجی عصرک بدایتنده،
عرب بحرانک تام اورتاسنده، (کول ته کین) آقینجی لارینی،
(ماوراء النهر) ده، یهنجو Yentchoe نهرینک اوتیه طرفه،
«دمیرقانی» به قدیم بافتریانا Bactriane به قادار سوق ایدر.
جنوب شرقیده و شرقده، قوقونور Koukounor ک نانتوت
Tangout لاری و «تیت» لیلرک جنکله شیر.

(نهر اصغر) ه قادار، شرقی «غوبی gobi» ده، «بیوک
اورمانی داغ» ه قادار آقین ایدر. شماله و شمال غربیده،
تیرتیش Jrtiche ی کچر و آنجاق «یه رینک» یارقو
jering yarkou مملکتنده توقف ایدر. برادر و برادرزاده
اولان «پنتاپول Pentapole» اوغورلارینی پهلو Pè-Lou ده
وورور. «باتی Batymy» دینیلن خاکی هپ خیرسز اولان
«قیرغیزلاری و، ذی قدرت قارلوق Karluk لاری و کندی
زماننده، سلاحلری آرتروپاتنه Artropatène [یعنی آذربایجان] ده
ولوله انداز اولماقده بولونان اوغوزلری تدمیر ایدر؛ چینک
مستقل حاکم لری اولان (مانجوری) (رختای) لارله جنک
ایدر. «تورک بکلرینه» بنم کندی تورک قومه پادشاهلار
قازاندم «دیر [*]»

بویادشاهلر قومنک قارشیسنه عرب لرایکی قوتله چیقورلاردی:
دین، اوجاق غیری [Esprit de corps] بوقوتلر تورکلرجه غیر
معلوم اولدینی نسبتده قورقونج ایدی. (ابن خلدون) دییور، که
«ایمپراطورقلر، فتوحات ایله تاسیس اولونور؛ فتح ایتک ایچینده
بر اوجاق غیریله شائقه دار و یالکیز بر مقصده متوجه بر فرقه
اوزه رینه استناد ایتک لازم در... دین بر اکسیردر، قوتلی
بر اوجاق غیریله شائقه دار اولان اقوام آراسنده حکم سورن
حسد و غبطه حسلری بو اکسیر واسطه سیله ازاله اولونور.
حکمدارلارک و کشورلرک شوکت و قدرتی، قوتلی بر اوجاق
غیریله جوشان بر شیرته ویا بر قومه استناد ایدن بر کیمسه
ویالکیز بویه بر کیمسه صارصابیلر و یقابیلر، بر آدم مجدداک
وظیفه لرینی ایفاءه مقتضی هرقابلیته مالک اولابیلر، فقط قوتلی
بر فرقه بی کندیسته قوه الظهر قیلماقی بیلمزسه عاقبتی خیران در.»
[*] تورکلرک هژن لرله غلبه ایتش اولدینی دوره عائددر.

اولاجقلردی. ناصل قاتقوبده کیده بیلدم؟ ناصل کوندوزه
باقه بیلدم؟ بنی یارالامش و چامورلرک ایچنده چیکنه مش
اولاجقلردی، اوریا نا!

ای کدرندن اولمه یه جنک قلب منکسر! ای صولمش،
صارارمش، چوق لطیف و چوق مظلوم چهره،
اوریا نا!... تبسم ایدیورسک، فقط قونوشاپورسک
وایسته او وقت بنم کوز یاشلرم یاناقلرمدن آشاغی
دوکولیور، اوریا نا! نه ایسته یورسک؟ کیمی آریورسک؟
بن فریاد و فغان ایدیورم، هیچ کیمسه اشیتمه یور.
سن سماوات ایله بنم آرامه کیریورسک، قلبمدن
قانی یاشلرک ترشح ایتدیکنی و کوزلرله بریکدیکنی
حسن ایدیورم. بنم اوقم سینک قلبکده در. مشئوم
أل! مشئوم ضربه! سن مزارده مسعود یاتیورسک.
بنم ایسه بوتون کیجه لر، صوک درجه ا کدار
ایچنده بولونان موجودیمک یاننده سکوت وانزوا
آقیور کیمی. بر یوروجی یول اوزرنده کیدیورم،
اوریا نا! شمال روزکارلری دکزی هرچ و مرج ایدرکن
بن کزینیورم، سنی دوشونمکه جرأت ایدمه یورم،
اوریا نا! سن «غرین وود» ک [یشیل اورمانک] آغاچی
آلتنده یاتیورسک، بن اولمکه سکا کلکه جسارت
کوسترمه یورم. دکزک اوغولتوسنی دیکله یورم، اوریا نا!.

متروک خانه

حیات و فکر، قاپی بی و پنجره لر، آجیق بیر قارق
یان یانه چکیلوب کتیدیلر: نه بیقید خانه صاحبی ایمشلر!..
ایچنده هرشی کیجه کیمی قارا کلقدیر. پنجره لر ضیا سز؛
قاییده، اولجه اونک منتشه لرنده اکثریا بولونان، کورولتی
قالمادی. قاپی بی و پنجره لر قاپا، یوقسه پنجره لرک آراسندن،
بومظالم و متروک خانه نک چپه لاقلغی و تنهالغی کوره جکیز.
چکیل کل؛ آرتیق بوراده شطارت و نشئه آوازه لر
یوقدر. بوخانه طوپراقدن یاییلمشده، ینه طوپراغه
سقوط ایده جنک. چکیل کل، چونکه بوراده آرتیق
حیات و فکر اقامت ایتمه یور؛ فقط اونلر، بر محتشم